

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ
від 28.06.2023 р. № 1508/ІПК/99-00-24-03-03-06

Щодо практичного застосування норм законодавства під час здійснення діяльності фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку

Державна податкова служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), розглянула звернення фізичної особи – підприємця щодо практичного застосування норм законодавства під час здійснення діяльності фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку та в межах компетенції повідомляє.

Платник податків у своєму зверненні повідомив, що планує надавати юридичні послуги замовникам – нерезидентам на підставі відповідних договорів з ними та розглядає можливість відкриття рахунку (акаунта) у платіжній системі «Wise», оператором якої є компанія, зареєстрована згідно із законодавством Англії та Уельсу, що є емітентом електронних грошей.

При цьому платник податків планує використовувати відповідний рахунок у «Wise» для отримання винагороди в іноземній валюті від замовників – нерезидентів за надані послуги.

Таким чином, платник податків просить надати індивідуальну податкову консультацію з питань:

Чи правильно розуміє платник податків, що сума винагороди, зарахованої на рахунок у «Wise», оподатковуватиметься як дохід фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку третьої групи у ситуаціях:

- сума винагороди буде перерахована з рахунку «Wise» на рахунок фізичної особи – підприємця, відкритий в українському банку;
- сума винагороди буде перерахована з рахунку «Wise» на поточний рахунок фізичної особи, відкритий в українському банку для власних потреб;
- сума винагороди буде витрачена за межами України, та відповідно не буде перерахована на рахунок, відкритий в українському банку.

Чи правильно розуміє платник податку, що датою отримання оподаткованого доходу в Україні вважатиметься день зарахування винагороди на рахунок «Wise»?

Правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ, відповідальність за порушення ними валютного законодавства визначено Законом України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473) та постановами Правління Національного банку України (далі – НБУ) від 02.01.2019 № 2 та від 02.01.2019 № 7.

Принципи валютного регулювання викладені у ст. 2 Закону № 2473 та передбачають, зокрема, право фізичних та юридичних осіб – резидентів укласти угоди з резидентами та (або) нерезидентами та виконувати зобов'язання, пов'язані з цими угодами, у національній валюті чи в іноземній валюті, у тому числі відкривати рахунки у фінансових установах інших країн.

Частиною третьою ст. 4 Закону № 2473 передбачено, що резиденти з урахуванням обмежень, визначених цим Законом та іншими законами України, мають право відкривати рахунки в іноземних фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції.

При цьому порядок відкриття рахунків в іноземних фінансових установах регулюється законодавством тієї країни, в якій відкривається рахунок.

Порядок проведення розрахунків за валютними операціями визначається НБУ (частина четверта ст. 5 Закону № 2473).

Пунктом 4 Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2, визначено, що до поточних валютних операцій належать, зокрема, розрахунки за експорт та імпорт товару (уключаючи сплату штрафів, пені, бонусів, відшкодування супутніх витрат у зв'язку із виконанням зовнішньоекономічного договору, відшкодування збитків у зв'язку із невиконанням зовнішньоекономічного договору), уключаючи такі розрахунки на території України.

Згідно з п.п. 2 п. 9 розділу III Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 7 (далі – Інструкція № 7) банк завершує здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків, зокрема у разі експорту товару – після зарахування на поточний рахунок резидента в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента за товар (уключаючи кошти, переказані резидентом із власного рахунку, відкритого за кордоном, якщо розрахунки за експорт товару здійснювалися через рахунок резидента, відкритий за кордоном, та резидентом подано документи іноземного банку, які підтверджують зарахування коштів від нерезидента за товар), або від банку (резидента або нерезидента) за документарним кредитивом, відкритим на користь резидента за операцією з експорту товару, або в порядку, визначеному п. 16² розділу IV Інструкції № 7.

При цьому частиною другою ст. 1 Закону № 2473 визначено, що термін «товар» вживається у значенні, визначеному Законом № 959, відповідно до ст. 1 якого товар – будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші нематеріальні права, призначені для продажу (оплатної передачі).

Термін «банк» вживається у значенні, визначеному Законом України від 07 грудня 2000 року № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон № 2121), згідно зі ст. 2 якого банк – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги.

Відповідно до п. 16 розділу I Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5 (далі – Положення № 5), розрахунки за зовнішньоекономічними операціями здійснюються виключно через рахунки в банках.

Пунктом 23 Положення № 5 передбачено, що грошові кошти від нерезидента за операціями резидента з експорту товарів підлягають зарахуванню на рахунок резидента в Україні в банку.

Порядок застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку встановлено главою 1 розділу XIV ПКУ.

Відповідно до п. 292.1 ст. 292 ПКУ доходом для фізичної особи – підприємця є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 ПКУ. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності.

Дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим НБУ на дату отримання такого доходу (п. 292.5 ст. 292 ПКУ).

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).

Таким чином, для фізичної особи – підприємця усі вартісні показники, що включаються до доходу, відображаються у національній валюті України.

Показники, виражені в іноземній валюті, перераховуються у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим НБУ на дату їх отримання.

Одночасно зауважуємо, якщо кошти, отримані за зовнішньоекономічними контрактами, зараховані на рахунок, відкритий у системі Wise, а не на валютний рахунок для здійснення підприємницької діяльності у банку України, то такі кошти не включаються до доходу фізичної особи – підприємця – платника єдиного податку, але оподатковуються за правилами, встановленими для платників податків – фізичних осіб.

Порядок оподаткування доходів фізичних осіб визначено розділом IV Кодексу, відповідно до п.п. 163.1.3 п. 163.1 ст. 163 якого об'єктом оподаткування резидента є іноземні доходи, отримані з джерел за межами України.

Оподаткування іноземних доходів встановлено п. 170.11 ст. 170 ПКУ.

Також зазначені доходи є об'єктом оподаткування військовим збором (п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ).

Згідно із п. 164.4 ст. 164 ПКУ під час отримання доходів у вигляді валютних цінностей або інших активів (вартість яких виражена в іноземній валюті або міжнародних розрахункових одиницях), такі доходи перераховуються у гривні за валютним курсом НБУ, що діє на момент нарахування (отримання) таких доходів.

Враховуючи викладене, дохід, отриманий фізичною особою – резидентом з джерел за межами України, включається до загального річного оподаткованого доходу як іноземний дохід та оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах.

Водночас повідомляємо, що відповідно до п. 6 та п. 7 ст. 7 Закону України від 20 травня 1999 року № 679-XIV «Про Національний банк України» Національний банк, зокрема, регулює діяльність платіжних систем та систем розрахунків в Україні, визначає порядок і форми платежів, у тому числі між банками, та визначає напрями розвитку сучасних електронних банківських технологій, створює та забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування, розвиток створених ним платіжних та облікових систем, контролює створення платіжних інструментів, систем автоматизації банківської діяльності та засобів захисту банківської інформації.

Що стосується здійснення переказів за допомогою сервісів Wise, то зазначене питання відноситься до компетенції Національного банку України.

Зауважуємо, що відповідно до п. 52⁸ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу тимчасово, на період по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), зупиняється перебіг строків, встановлених, зокрема, статтями 52 і 53 Кодексу щодо надання контролюючими органами індивідуальних податкових консультацій в письмовій формі.

Крім того, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Так, згідно з п.п. 69.9 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, крім випадків, передбачених зазначеним підпунктом Кодексу.

Відповідно до п. 52.2 ст. 52 ПКУ індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.